

**KÂNSEN SJEN,
EN OANGRIPE.**

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE	2
Programmacommissie	3
VVD DE FRYSKE MARREN	4
KÂNSEN SJEN EN OANGRIPE	5
Partijsignatuur.....	5
Bestuur.....	5
Samenwerking	5
Financiën.....	5
Leefomgeving.....	5
Veiligheid	6
Groei	6
Wonen	6
Kernen.....	7
Economie	7
Arbeidsmarkt	7
Bedrijfsleven	7
Industrie.....	7
Middenstand.....	8
Landbouw	8
Landschap	8
Natuur.....	9
Milieu	9
Duurzaamheid.....	9
Klimaat	9
Energie	10
Ruimtelijke ordening.....	10
Recreatie	10
Watersport.....	11
Infrastructuur.....	11
Mobiliteit	12
Voorzieningen	13
Zorg.....	13
Sociaal domein en jeugdzorg	13
Onderwijs.....	13
Sport	11
Kunst en cultuur.....	14
Identiteit	14
Kandidaten GR 2022	15

Programmacommissie

Commissie

Ivo de Wolff
Jos Boerland
Marc van Niekerk-Thie
Albert van Keimpema

Panelleden

Nico Holtrop
Esther de Vrij
Jelle Wietsma
Bertus van Zijl

Vormgeving

Ivo de Wolff
Marc van Niekerk-Thie

VVD DE FRYSKE MARREN

Er gaat veel goed in De Fryske Marren, daar ben ik trots op als inwoner van deze unieke gemeente. Wat goed gaat, willen wij zo houden. Ons landschap, onze evenementen en de levendigheid van al onze dorpen en stad! Dat is geen vanzelfsprekendheid. Daar moeten we met z'n allen iedere dag hard voor werken. Dat is iets wat de coronapandemie ons wel geleerd heeft. Er zijn in de Fryske Marren veel kansen. Die kansen moeten we zien en aangrijpen!

Iedereen is vooral inwoner van zijn eigen dorp in plaats van Fryske Marren. Ik zelf ben trots op Sint Nyk. Wij willen dat elke inwoner trots op zijn eigen dorp kan zijn. In veel dorpen en onze stad staat helaas de leefbaarheid onder druk. Daar moeten we iets aan doen! Wij hebben daar veel ideeën over!

- **Woningbouw in alle dorpen en stad.**
- **De milieuterreinen de hele zaterdag open en gratis toegankelijk.**
- **Het Brûsplak Joure op de locatie van 't Haske.**
- **Opwaardering en herinrichting van het centrum van Lemmer.**
- **Een nieuw gemeenschaps- en cultuur/sportcentrum in Balk en Bakhuizen.**
- **Opwaardering en ontwikkeling van het oude havengebied in Langweer.**
- **Behoud van het open landschap.**
- **Verbetering van de infrastructuur waar nodig.**
- **Een aquaduct ter vervanging van de brug op Spannenburg.**
- **Optimale dienstverlening voor onze inwoners.**
- **Winkels mogen 's avonds en op alle zon- en feestdagen open.**
- **Boeren onvoorwaardelijk steunen.**

Afgelopen 4 jaar hebben we ons succesvol ingezet voor een versnelling in de woningbouw, lage gemeentelijke lasten, duidelijke communicatie en oplossen van problemen voor inwoners. Daar gaan wij mee door!

Zo maken we elke dag De Fryske Marren een betere gemeente om te wonen, werken en recreëren.

Ivo de Wolff,
Lijsttrekker

KÂNSEN SJEN EN OANGRIPE

VERKIEZINGSPROGRAMMA 2022-2026

Partijsignatuur – De VVD is gestoeld op liberale uitgangspunten: vrijheid van het individu binnen een collectief belang. Een partij die streeft naar een brede welvaart op basis van een sociaal beleid waarbinnen niemand wordt vergeten. Wij denken in kansen: wat is wél mogelijk, niet wat niet mogelijk is. Onze doelen willen wij halen door het bedrijven van een pragmatische politiek; geïnspireerd op de liberale ideologie, op vooruitgangdenken, op een innovatieve en optimistische aanpak, op haalbaarheid. Dat geldt voor alle grote maatschappelijke thema's in de wereld en in De Fryske Marren: natuur, landschap, agrarische sector, huisvesting, economie, recreatie, onderwijs, sociale voorzieningen, plattelandsbeleid in een verenigd Europa, versterking van de regionale identiteit, taal, kunst en cultuur. Wij willen een plezierige samenleving met alle ruimte voor ontplooiing van het individu.

Bestuur – Wij staan voor een slanke, efficiënte overheid die zich richt op kerntaken en die helder en nuchter communiceert. Die zich inzet voor de belangen van burgers, maar het individueel belang niet laat prevaleren boven het collectief belang. De VVD wil een overheid die dienstbaar is, die burgers, bedrijven, organisaties en verenigingen waar mogelijk faciliteert. Wij willen een overheid die oplossingen biedt en die zich niet laat leiden door het eigen gelijk te willen bewijzen, maar die erop gericht is conflicten te voorkomen en procedures zo snel mogelijk af te handelen. Slepde kwesties kosten tijd, energie, irritaties en geld. Over en weer. Ze zijn frustrerend voor alle partijen.

Samenwerking – Om goed te besturen is samenwerking essentieel. Niet alleen binnen de eigen gemeentelijke organisatie, maar ook met de maatschappelijke en sociale partners, andere gemeenten en buurgemeenten, de provincie, met ondernemingen, binnen internationale verbanden en met de stad, dorpen, buurtschappen in De Fryske Marren en hun vertegenwoordigers. Constructief samenwerken komt de efficiency van besturen ten goede en brengt het behalen van doelen dichterbij. In de samenwerking met partijen in een Gemeenschappelijke Regeling (bv Empatec) willen wij dat de gemeente meer invloed uitoefent. Dus niet alleen een controlerende taak op zich neemt, maar vooral ook een regisserende rol.

Financiën – Een overheid draait op belastinggeld. Daar moet zorgvuldig mee omgesprongen worden. De VVD staat bekend als een partij die nauwlettend toeziet op de uitgaven. Je kunt nu eenmaal niet meer uitgeven dan wat er binnenkomt. Zo simpel is het. De overheid mag niet voor sinterklaas spelen.

Leefomgeving – De VVD is inmiddels uitgegroeid tot dé groene partij van Nederland. Wij laten onze oren niet hangen naar belanghebbenden, wij zijn ongevoelig voor alarmisme, doemdenken en politiek opportunisme, wij zetten stap voor stap in het verbeteren van de wereld om ons heen. Daarbij is het uitgangspunt: geen woorden, maar daden. Een voorwaarde in al het handelen van de overheid is, zo vindt de VVD, de zorg voor de leefomgeving. Nimmer mag daaraan concessies worden gedaan. Wij staan voor een schone lucht, een schone bodem en schoon water. In Friesland, en met name in De Fryske Marren, is dat van groot belang. Het is een van onze belangrijkste kapitaalfactoren. Immers, bij een gezonde leefomgeving heeft iedereen belang. Tot een goede leefomgeving behoren ook een schematisch groenbeleid en het onderhouden van de openbare ruimte (plus bestrijding van ongewenste exotische planten die inheemse flora bedreigen), maar evenzeer een afdoende wildbeheer. De mens staat bovenaan de natuur- en voedselketen en hoort zijn verantwoordelijkheid te nemen wat betreft predatie die ten koste gaat van diersoorten en het natuurlijk evenwicht. VVD De Fryske Marren wil de fysieke leefomgeving optimaal en in harmonie met partijen beheren. Wij vinden het belangrijk dat omwonenden en belanghebbenden in een vroeg stadium bij de plannen worden betrokken om initiatiefnemers te faciliteren.

Veiligheid

– De burger moet zich veilig kunnen voelen. Wat dat gevoel het best versterkt is een overheid die er voor de burger is, die niet schroomt om op te treden als de veiligheid in het geding is. De burger moet weten dat men in de rug gedekt wordt door politie, justitie en ambtelijk apparaat. Het probleem van te weinig politiepetten is bekend. Dat kan deels worden ondervangen door een flexibele inzet op maat. Bedreigingen voor de veiligheid zijn er niet alleen fysiek, maar tegenwoordig ook digitaal. De ruimte waarbinnen mensen zich bewegen is verlengd naar de computer in huis en op het werk. Cybercrime is een berucht fenomeen. Op dat gebied kan De Fryske Marren een inhaalslag maken. De VVD maakt zich sterk voor een adequate aanpak. De gemeente moet scherp zijn op ondermijnende activiteiten zoals de criminaliteit door drugslabs. Deze problematiek speelt vooral in plattelandsgemeenten. Voor de lokale overheid ligt een rol om extra alert te zijn op jongeren die binnen de criminele wereld worden gezogen. Wij willen meer preventie op dit terrein. Bijvoorbeeld via jeugdzorg die kwetsbare jongeren in beeld krijgt.

Groei

– Opmerkelijk genoeg wordt de demografische ontwikkeling in ons land nauwelijks meegenomen in het beleid terwijl het zo belangrijk is om te weten wat de behoeften in de toekomst zijn; om te weten hoe de bevolkingsopbouw zich gaat verhouden tot de vraag naar de ruimte. Net zoals dat geldt voor sociale voorzieningen, zorg, infrastructuur en wonen. Regeren is tenslotte vooruitzien. De VVD De Fryske Marren wil een groeibeleid op de agenda zetten en in kaart brengen wat nu nodig is en vooral ook waar in de nabije en verdere toekomst op geanticipeerd moet worden.

Wonen

– Voldoende woningen is essentieel voor de VVD. Er is in onze gemeente een nijpend gebrek aan woningen. Vooral jongeren komen niet aan de bak op de woningmarkt. Dat heeft niet alleen te maken met de prijsstijgingen. Er zijn gewoonweg te weinig woningen. Dorpen en onze stad staan te schreeuwen om uitbreiding. Wij willen niet dat nieuwbouw alleen plaatsvindt in de grotere kernen maar juist ook in de dorpen en stad.

Aan kleinschalige nieuwbouwplannen moet volop de ruimte worden gegeven. Plannen van vier tot twintig woningen zijn heel eenvoudig in te passen. Ze harmoniëren vanwege de bescheiden omvang vrijwel altijd met de omgeving. Helaas worden initiatieven van burgers (levensloopbestendige woningen en mantelzorgwoningen/appartementen op erven, in schuren en/of woonhuizen) dikwijls achteloos terzijde geschoven. Wij constateren dat sinds 2008, toen ons land in een financiële crisis raakte, niet meer is geanticipeerd op de woningmarkt. Die werd op slot gezet waardoor de krapte nauwelijks meer is in te halen. Het is geen overbodige luxe om projectleiders binnen de gemeentelijke organisatie te halen. Zij kunnen op de terreinen van planologie, milieu en projectbegeleiding actief zijn, wat leidt tot lagere projectkosten voor de gemeente en meer slagvaardigheid.

De VVD staat voor een vraag gestuurd woonbeleid opdat er voor zowel jongeren als starters, gezinnen, senioren als hulpbehoevenden woonruimte kan worden geboden en er voor mensen met meer koopkracht kavels in de vrije sector voorradig zijn. De gemeente moet een proactief beleid voeren en prestatieafspraken met woningbouwcorporaties maken. De vrije huursector is in onze gemeente te klein en moet meer kansen krijgen. De Fryske Marren is een van de weinige gemeente waar parkeren overal (nog) gratis is. Wij maken ons sterk om dat zo te houden.

Kernen – De Fryske Marren is een plattelandsgemeente met meer dan 80 kernen. Daartoe rekenen wij alle dorpen, buurtschappen en onze stad. Buurtpolitiek moet onze gemeente leefbaar houden. De VVD wil een actief dorpenbeleid en luistert als partij die de wortels diep in de samenleving heeft, met aandacht naar de inwoners en wil krachtig samenwerken met de verenigingen van plaatselijk belang. Dat kan in onze gemeente veel beter, zo is gebleken. Hoe vitaal de kernen zijn blijkt uit de dorpshuizen die dikwijls door zelfwerkzaamheid tot stand zijn gekomen. Deze dorpshuizen vormen het spilpunt van de sociale cohesie, voor het vrijwilligerswerk en ze zijn belangrijk voor de vitaliteit van de kernen.

Economie – De VVD wil een aanjager zijn voor de lokale economie door gerichte steun te verlenen. Dat kan facilitair maar ook door het creëren van fondsen. Middelen daaruit kunnen worden besteed aan ontwikkelingen en innovaties waar behoefte aan is, aan circulair ondernemen, aan versterking van het midden- en kleinbedrijf dat de ruggengraat van het lokale bedrijfsleven is, aan exportsubsidies, aan scholingsprogramma's en aan buitenlandse betrekkingen voor marktverbreding.

Economie – Een gezonde economie is de beste waarborg voor werkgelegenheid. Die is er in De Fryske Marren in voldoende mate. Het probleem schuilt veeleer in de krapte op de arbeidsmarkt. De VVD De Fryske Marren wil meer mensen op de werkvloer en ziet kansen voor nieuwkomers. De landelijke migratiepolitiek verloopt stroef. Aan de poort moet het proces strenger, zorgvuldiger, meer sturend en vooral veel sneller verlopen. Dat 53 procent van de migranten in Nederland een uitkering geniet is onverteerbaar. Al deze Nederlanders van buitenlandse komaf moeten naar school en aan de slag om zelf in hun onderhoud te voorzien. De economie kan deze mensen, indien voldoende gemotiveerd, goed gebruiken.

Bedrijfsleven – Om interessant te blijven voor ondernemingen hoort een optimaal vestigingsklimaat in De Fryske Marren een vanzelfsprekendheid te zijn. De VVD ziet ondernemers als pijlers van de lokale economie. Wij willen anticiperen op groei. De gemeente mag geen afwachtende houding aannemen. Nieuwe en/of verhuizende bedrijven mogen overigens niet onevenredig meer aandacht krijgen dan de ondernemingen die in onze gemeente gevestigd zijn.

Industrie – De Fryske Marren moet openstaan voor pilots en voor 'smart industry'. Juist omdat de laatste categorie minder lokaal gebonden is en vaak grensoverschrijdend opereert. Voor ondernemingen in deze sector zijn in De Fryske Marren gunstige vestigingsfactoren aanwezig als groen, ruimte, redelijk betaalbaar woongenot, bereikbaarheid, goede verbindingen en een geschoold en gemotiveerd arbeidspotentieel. Met name de roestvrijstaal- en zuivelindustrie maken smart industry in De Fryske Marren kansrijk. Veel ruimte voor meer (zwaardere) industrie is er niet in de recreatie- en natuurgemeente De Fryske Marren. Met Douwe Egberts in Joure, Peijnenburg in Sint Johannesga, Vreugdenhil in Scharsterbrug, Nutrition in Sloten en Holiday in Sint Nicolaasga zijn de grotere spelers en werkgevers, keurig over de gemeente verdeeld, wel genoemd. De gemeente moet optimaal blijven faciliteren en een nauw contact met deze industriële ondernemingen voeren. Door de kansen die verduurzaming en technologie bieden te benutten, wordt een handelsgemeente als De Fryske Marren economisch aantrekkelijker. Ruimte bieden aan ondernemers die willen groeien en innoveren evenzeer. Wij bepleiten het opzetten van een Startup-hub om meer jonge ondernemers naar onze gemeente te trekken. Zij moeten gebruik van ons netwerk kunnen maken en zullen dat netwerk juist ook versterken. Werken en wonen moeten daarop aansluiten. De digitale infrastructuur moet optimaal en stabiel zijn. De VVD zet zich in voor de aanleg van glasvezel door de hele gemeente. Meerdere aanbieders moeten hierin kansen krijgen. Een hoogwaardige digitale infrastructuur is een belangrijk criterium voor een goed vestigingsklimaat.

Middenstand – Leegstand in De Fryske Marren komt ten opzichte van het landelijk beeld relatief weinig voor. Toch is waakzaamheid geboden. De gemeente dient sturend en ondersteunend te zijn bij het eventueel verkleinen en wijzigen van winkelgebieden. Verder moet er een onafhankelijk, zelfstandig fonds komen waar gemeente en ondernemers in participeren om cultuurhistorische panden/gevels op te waarderen zolang er geen sprake is van achterstallig onderhoud en het algehele beeld wordt verbeterd. In Dokkum is men daar zeer succesvol in. Deze stad, gelegen in de periferie, is mede daardoor een bijzonder levendige en aantrekkelijke winkelstad geworden.

Landbouw – De landbouw is economisch en maatschappelijk gezien de belangrijkste sector in De Fryske Marren. Het boerenbelang hoeft niet haaks te staan op de belangen van natuur, landschap en ecologische hoofdstructuren. Integendeel, vindt de VVD, die kunnen elkaar juist versterken. Boeren zien in dat ze daar onderdeel van uitmaken. Ze zijn innovatief en leveren hun bijdrage aan natuurbeheer en weidevogelprogramma's. Predatie is een grotere bedreiging voor weidevogels dan de moderne melkveehouderij, al kan het natuurlijk altijd beter. Om die reden heeft de VVD een positieve insteek. Boeren moeten kunnen blijven boeren, en je mag ze wijzen op hun verantwoordelijkheid. Gelukkig nemen en dragen veel boeren die ook. Zelfs mag worden gesteld dat er zonder boeren weinig terechtkomt van effectief natuurbeleid. De impact van de veestapel op het klimaat is veel minder dan altijd is verondersteld, zo bleek uit een recent IPCC-rapport. Grondonteigening op boerenbedrijven is een te vergaande maatregel om gewenst natuurbeleid af te dwingen. Alleen in gevallen van een groot maatschappelijk belang mag tot onteigening worden overgegaan, vindt de VVD De Fryske Marren. Wij stellen ons vierkant achter de agrarische sector, die wij wel kritisch blijven volgen. Maar zoals wij een partij van samenwerking zijn, zo trekken wij schouder aan schouder op met onze boeren. Hun bedrijfsactiviteiten zijn economisch katalyserend voor de toeleverende en verwerkende industrie. In het Veenweideprogramma waarin maatregelen worden genomen om bodemdaling en stikstofuitstoot tegen te gaan, staat voor de VVD praktisch beleid voorop. Beleid met boerenverstand.

Landschap – Het Friese landschap kenmerkt zich door ‘bosk en iepen fjild’, door zichtlijnen, waardoor hier kan worden genoten van brede en verre horizonten. Het open landschap moet blijven, vinden wij. Bij elk plan wegen wij zorgvuldig af of het karakter van het landschap niet wordt aangetast. De VVD is voorstander van zoneringen, waarbij duidelijk is welke gebiedswaarden wij willen onderscheiden en versterken. Een groot deel van ons gevarieerde landschap is in cultuur gebracht. Daar moet je dus aan blijven werken.

Natuur – Biodiversiteit is een belangrijk thema geworden. Terecht. De boer alleen is niet verantwoordelijk voor de totale biodiversiteit, maar speelt natuurlijk wel een belangrijke rol. Biodiversiteit begint bij de burger in de tuin: kies je voor een populaire stenen tuin of voor een natuurtuin met bloemenperken en planten, bomen en struiken waar insecten, bijen en vogels zich uitleven, waar in de beschutting genesteld, gefoerageerd en overwinterd kan worden, waar overvloedig regenwater zijn weg vindt. Biodiversiteit begint ook bij de gemeente die het openbaar groen (plantsoenen, bermen, parken) moet inrichten en inzaaien met een inheemse soortenrijkdom van planten, bloemen (stinzenflora) en bosschages. Van de boeren vragen wij om samen te werken met vogelwachters, aan nestmarkering te doen en slootkanten niet te maaien. De VVD stimuleert ondernemingen op bedrijvenparken om gezamenlijk hun locatie op te waarderen waardoor deze een visitekaartje worden. Bovendien levert men dan een bijdrage aan biodiversiteit. Als voorbeeld kan dienen Skûlenboarch bij Burgum.

Milieu – De VVD De Fryske Marren is niet voor gedifferentieerde tarieven in het ophalen van huis- en groenafval. Wij staan voor een optimale service. Milieuterreinen moeten daarom op zaterdagen de hele dag geopend zijn.

Duurzaamheid – Geen enkel woord wordt zo vaak verkeerd uitgelegd als het begrip duurzaamheid. In wezen betekent het niets anders dan iets wat zo lang mogelijk meegaat. In relatie tot de Aarde houdt het in dat we daar zuinig op moeten zijn: geen verspilling, geen uitbuiting, geen vervuiling. Duurzaamheid begint bij het stoppen van het belasten van de Aarde binnen de eigen mogelijkheden want ieder mens heeft een footprint. Het is onmogelijk die tot nul te reduceren. Alles wat wij doen heeft impact. De VVD wil die footprint zo klein mogelijk maken.

Klimaat – Klimaatdoelstellingen moeten ambitieus zijn maar ook haalbaar en betaalbaar. Het is eenvoudig: doelstellingen die niet betaalbaar zijn helpen het klimaat niet vooruit, en als ze niet haalbaar zijn schieten de maatregelen te kort. Zo simpel is het. Wij zijn van mening dat maatregelen niet ten koste mogen gaan van de welvaart omdat ze juist uit die welvaart moeten worden bekostigd. De Fryske Marren kan een bijdrage leveren door een stimulerend beleid ten aanzien van elektrisch en waterstof rijden en varen, een aangepaste infrastructuur in te richten, gebouwen optimaal te isoleren en in het nieuwe bouwen duurzame energie en verwarming te ontwikkelen.

Energie – Het energievraagstuk in ons land wordt in relatie tot duurzaamheid en klimaatbeleid eenzijdig belicht. Wij gaan graag mee in de energietransitie maar volledig van het gas af is onmogelijk. Dan ligt het land plat. Bovendien is aardgas een vrij schone energiebron. In Nederland willen wij ervan af, in omliggende landen wordt het overstappen op aardgas gesubsidieerd. Zie hier het kromme internationale beeld. In China worden de komende jaren 600 steen- en bruinkoolcentrales gebouwd. Onze internationale bijdrage aan het klimaat is, als wij al onze doelstellingen zouden behalen, slechts 0,03 procent stikstofvermindering. De VVD De Fryske Marren wil een breder energiepalet waarin de focus niet alleen wordt gericht op zon- en windenergie, maar ook op energiebesparing, waterstof, aqua- en geothermie en energie uit kern- en thoriumcentrales. Wat betreft windmolens hebben kleinere molens op erven van bedrijven en boerderijen onze voorkeur. Netverzwaring is noodzakelijk om klaar te zijn voor steeds meer stekkers. VVD De Fryske Marren ziet dat het energiepalet van andere partijen onevenwichtig, eenzijdig en onrealistisch is. Wij hangen het vooruitgangdenken aan. Dat betekent dat wij kern- en thoriumenergie, gesmolten zout-reactoren en waterstoftoepassingen in het klimaatprogramma willen hebben. Dat is namelijk continue, schone en altijd voorradige energie. Zonder deze duurzame energiedragers worden klimaatdoelstellingen zoals ze zijn geformuleerd absoluut niet gehaald, zo rekent de wetenschap ons voor. Bovendien zijn genoemde energiedragers in meer of mindere mate ook toepasbaar in onze gemeente.

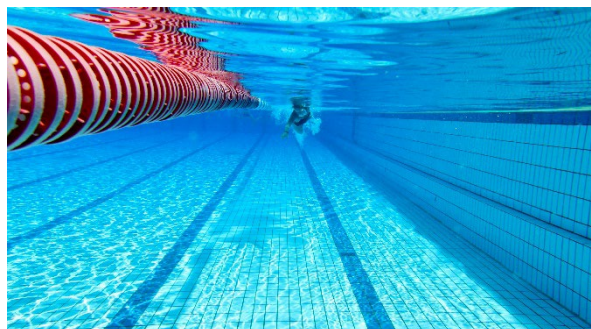
Ruimtelijke ordening – De VVD is tegen een kriskrasbeleid. Wij geloven in zonering om het landschap waar Friesland zo om wordt geroemd open te houden. Met zones bedoelen wij dat nieuwbouw, recreatieve uitbreidingen en bedrijfsphuisvesting zoveel mogelijk aansluiten bij omgevingen waar al gewoond, gewerkt en gerecreëerd wordt.

Recreatie – Recreatie is een voorname bron van inkomsten voor De Fryske Marren. Er is een ontwikkeling gaande dat campings en chaletterreinen worden opgekocht door grote spelers in de markt. Wij moeten ervoor zorgen dat het recreatief aanbod breed blijft. Daar is van de zijde van de gemeente een proactief beleid voor nodig, zoals wij in een door de gehele raad aangenomen motie hebben aangegeven. Recreatieve ontwikkelingen zullen wij niet tegenhouden maar stimuleren. Zolang plannen niet ten koste gaan van onze landschappelijke waarden en maatschappelijke belangen en ze voldoen binnen de richtlijnen van natuur en planologische strategie, kunnen we daaraan meewerken. De Fryske Marren moet ervoor zorgdragen dat ontwikkelingen niet op slot worden gezet. Om plannen adequaat en voorspoedig tot uitvoer te laten brengen willen wij een 'Toerisme Alliantie De Fryske Marren' (vergelijkbaar met Toeristische Alliantie Fryslân in onze gemeente om de recreatiebranche kansen te bieden en aan te jagen.

Watersport – De watersport-voorzieningen in onze gemeente zijn van goede kwaliteit. Wel zou ruimte moeten komen voor meer hedendaags watersportvertier (waterskiën, kite- en windsurfen, E-voilen, snelvaren).

Sport – Het sportleven beweegt met de tijd mee. Sporten is individueler geworden en vindt enerzijds meer in binnenruimtes plaats (yoga, zwemmen, fitness, zaalsporten) en anderzijds in de vrije natuur (mountainbike, freerunning, wandelen, hardlopen, fietsen). Traditionele sporten als voetbal kennen een terugloop qua leden. Daar moet op worden geanticipeerd. VVD De Fryske Marren wil dat sportclubs uit kostenefficiëntie en omwille van de synergie meer gaan samenwerken en gebruikmaken van elkaars accommodaties. Zo zal in 2022 de voorbereiding van een gemeenschappelijk sportpark voor de voetbalverenigingen Renado en VVI zijn beslag moeten krijgen. Voor de gemeente komt dan welkomte ruimte vrij voor woningbouw. De VVD hecht zeer aan sportbeoefening en dringt erop aan dat in gemeenschapsaccommodaties ruimte is voor een sportzaal die multifunctioneel te gebruiken is. Sport en bewegen zijn onontbeerlijk voor een goede gezondheid. Om die reden willen wij meer uitnodigen tot bewegen in de openbare ruimte (stormbanen, skateparken, skeelertracks, fitnessstoestellen etc.).

Infrastructuur – Friesland heeft door een masterplan (Centrale As, Haak om Leeuwarden, Wâldwei, Traverse Harlingen, Rondweg Sneek, knooppunt Joure en de bouw van zes aquaducten) een prachtig wegennetwerk. Met name de situatie bij Joure is sterk verbeterd. De doorstroming van de provinciale weg bij Lemmer (N389) is een probleem. VVD De Fryske Marren zal de komende jaren zich blijven inzetten voor verbetering en er bij de provincie op aandringen dat de huidige patstelling wordt doorbroken. Graag zien wij dat de brug over de Skarsterrien op twee venstertijden 's morgens en 's middags na, wordt gesloten omdat de grote plezierjachten deze route kunnen omzeilen via Langweer, de Janesloot, het Koevordermeer en de Follegasloot (even lang).

De besparing van de investering van € 60 miljoen voor een aquaduct kan wisselgeld zijn voor een aquaduct onder het Prinses Margrietkanaal bij Spannenburg, wat een druk en gevaarlijk knooppunt is voor plezier- en beroepsvaart en wegverkeer in vier richtingen (Sloten, Sneek, Sint Nicolaasga en Lemmer). Eventueel is ook een alternatief plan voor een te graven vaarweg naast de A6 vanaf de Skarsterrien naar het Tjeukemeer (kosten ca. € 10 miljoen) te overwegen. Voor de beroepsvaart die steeds meer aan belang wint en waaraan Samenwerking Noord-Nederland (SNN) topprioriteit geeft, moeten drie gedateerde bruggen (Oude Schouw, Uitwellingerga en Spannenburg) worden vervangen. Naar onze mening moet Spannenburg worden vervangen door een aquaduct, ook om grotere schepen door het kanaal te kunnen laten varen. VVD De Fryske Marren dringt erop aan om het onderhoud van wandel- en fietspaden en wegen op peil te houden.

Mobiliteit – De provincie Fryslân moet het niveau van openbaar vervoer in Friesland handhaven om de mobiliteit op het platteland in stand te houden. Qua fietspaden heeft de provincie zich sterk ontwikkeld. Inmiddels kan Friesland de status van fietsprovincie overnemen van Drenthe. Aquaducten en uitbreiding van het wegennetwerk hebben geleid tot een ontsluiting van de regio's en een goede doorstroming van het verkeer over de weg. Het openbaar vervoer kan nog worden verbeterd, doormiddel van het spoor. De VVD ondersteunt de lobby voor de Lelylijn waarvan het tracé bij Lemmer de provincie binnenkomt en over Joure bij Heerenveen aftakt naar Leeuwarden en Groningen. Aan deze treinverbinding wordt in de media steevast de bouw van 45.000 woningen gekoppeld maar dat hoeft

niet zo te zijn. VVD De Fryske Marren vindt dat de woningbouw volgens een organisch proces moet verlopen. Niet vergeten mag worden dat de Lelylijn er niet alleen voor de forensen is, maar juist ook voor het bedrijfsleven. Vrachtvervoer over spoor is een vrij duurzame vorm van logistiek en draagt niet bij aan de verkeerscongestie. Voor mensen die moeilijk ter been of niet meer mobiel zijn en die om medische redenen geen rijbewijs meer hebben, waardoor een sociaal isolement dreigt en huisarts, winkel en school onbereikbaar zijn, wil VVD De Fryske Marren innovatief, rolstoelvriendelijk, elektrisch vervoer 24/7 garanderen. Er zijn al dergelijke vervoermiddelen met lage instap op de markt.

Voorzieningen – Om de leefbaarheid van de stad, dorpen en buurtschappen zo goed mogelijk te borgen is een bepaald voorzieningenniveau in elke kern van belang.

Zorg – In het voorzieningenniveau neemt de zorg een belangrijke plaats in. In de eerstelijnszorg is dat niet (altijd) door de overheid te sturen. Wel kan de gemeente meewerken om op het platteland huisartsenpraktijken open te houden. In grotere kernen is het goed wanneer zorgfuncties worden geclusterd. Wat betreft ziekenhuiszorg en poliklinieken is De Fryske Marren aangewezen op de buurgemeenten Súdwest-Fryslân en Heerenveen. Deze plaatsen liggen zo dicht bij dat de gemeente zich in de gelukkige omstandigheid mag prijzen dat de tijd voor aanrijd tijd redelijk kort is. Verpleegzorg is er in Joure, Sint Nicolaasga, Balk en Lemmer en wordt geboden in gebouwen die aan de eisen van de tijd voldoen. Wat betreft WMO (Wet Maatschappelijke Ondersteuning) streeft VVD De Fryske Marren naar een betaalbare, resultaatgerichte inkoop: meer overleg en maatwerk en minder schematische inzet als bepaalde taken voldoende worden bijgehouden en minder dringend zijn om dagelijks of wekelijks uit te voeren. Geld voor zorgabonnementen zoals huishoudhulp voor € 19 per maand, die ook wordt verleend op adressen waar het niet of nauwelijks nodig is, zal juist moeten vloeien naar mensen voor wie het veel meer urgent is.

Sociaal domein en jeugdzorg – Voor de lokale overheid ligt er een rol om in te zetten op preventie. Vroegtijdig onderkennen of herkennen van problemen is van belang. Kwetsbare jongeren en hun gezinnen ondersteunen moet vanuit een proactieve houding komen. Dat biedt de meeste kans voor hen om zelfstandig te worden of te blijven.

Wat betreft de armoedebestrijding dringen wij aan op efficiënte schuldhulpverlening. Hoe eerder dat geregeld wordt, hoe beter. Niet alleen mensen in kwetsbare posities kunnen in armoede vervallen. Ontslag, scheidingen, faillissementen, verslavingen en huiselijk geweld kunnen al te gemakkelijk leiden tot financiële problemen. Armoede kan iedereen overkomen. Wij willen voorkomen dat mensen die hulp nodig hebben worden doorverwezen naar een anoniem nummer zoals bij de toeslagenaffaire is gebeurd. Voor jeugdzorg moet meer aandacht komen. Door corona heeft de jeugd het moeilijk gekregen. Velen ontberen een vast levensritme of zijn in een sociaal isolement geraakt. Bovendien ligt depressiviteit dan op de loer. De gemeente heeft de taak een maatschappelijk veld te creëren waarin herkenning, opvang en begeleiding zijn geregeld.

Onderwijs – Speerpunt qua leefbaarheid en voorzieningen is het onderwijs. VVD De Fryske Marren wil het aantal basisscholen zo veel als mogelijk handhaven. Dat gaat niet zonder dorpsuitbreiding. Daarom is woningbouw in de kleinere kernen cruciaal. Bij gebrek aan middelbaar en hoger beroepsonderwijs in onze gemeente moet alle aandacht uitgaan naar het basisonderwijs, dat een van de dragers is van de leefbaarheid en van groot belang voor de kansen van jongeren.

Kunst en cultuur

– Omdat De Fryske Marren geen stedelijke omgeving kent, is de cultuursector in onze gemeente ietwat bescheiden. It Toanhûs doet goed werk voor het ontwikkelen en begeleiden van veel kunstvormen- en cursussen. De steun aan kunst en cultuur moet vooral gericht zijn op initiatieven uit de bevolking. Met een nieuw Brûsplak in Joure krijgt het verenigingsleven, de kunst en cultuur aldaar een impuls. In De Fryske Marren behoren de traditionele volksfeesten- en evenementen ook tot de cultuur: de Friese Ballonfeesten, Boerenbrulloft, de Agrarische Schouw in park Herema State, Concours Rijs, Jouster Merke, Swipedei, de Allegorische Optocht in Sint Nyk, het skûtsjesilen in Langweer enzovoorts. Deze evenementen zijn zeer belangrijk voor het zelfbewustzijn van de inwoners, voor de ‘mienskip’. Erfgoedinstellingen als Museum Joure en het Woudagemaal bij Lemmer, een UNESCO Werelderfgoed en zeker de stad “Sloten” hebben een onderscheidende rol. VVD De Fryske Marren wil dat al deze cultuur door dik en dun wordt gesteund en wij pleiten voor een speciale post op de begroting om eventuele financiële steun te verlenen, maar bovenal in faciliterende zin extra steun te bieden (minder drempels, gemakkelijker in vergunningen).

Identiteit

– Friesland heeft een sterke eigen identiteit in verscheidenheid: het Bildt, van de Greidhoek, in de Stellingwerven, het merengebied en Gaasterland. De Fryske Marren is het gebied van de meren en de kliffen, van de polders en het melkvee, van de bossen en de buurten. VVD De Fryske Marren wil een bijdrage leveren aan de mienskipssin, de leefbaarheid, de vitaliteit en de dynamiek in deze mooie gemeente.

Kandidaten GR 2022-2026

Ivo de Wolff
Sint Nicolaasga

Jos Boerland
Joure

Marc van Niekerk-Thie Lemmer

Albert van Keimpema Tsjerkgast

Marcel Miedema Joure

Jelle Wietsma Ouwsterhaule

Nico Holtrop Ouwsterhaule

Esther de Vrij Lemmer

Geert Pekema Broek

Hellen Feijen Terherne

Jan de Vrij Lemmer

Jeltje Hoekstra Boornzwaag

Bertus van Zijl Vegelingsoord

Akkie Jonkman Sint Nicolaasga